

Костянтин СЄДИХ,
к.тех.н., викладач ВСП «Харківський
торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

АКАДЕМІЧНІСТЬ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК НАЦІОНАЛЬНА ПОТРЕБА

Сьогодні Україна продовжує складний період національного розвитку та становлення незалежності. Враховуючи численні негативні характеристики періоду змін, особливо актуальним стає питання авторитету національної системи освіти та її пріоритету при виборі закладів для навчання. Поряд з багатьма складовими, що визначають престижність окремих навчальних закладів, важливим є наслідування принципів академічної доброчесності. В основу визначення цього поняття покладено сполучення наступних чеснот: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та мужності [1, с.11].

Однак, формується доброчесність ще задовго до вступу у навчальний заклад, насамперед в сім'ї, на добрих прикладах, на християнській вірі, у базових навчальних закладах, у суспільстві. Суспільство не ідеальне, а життя постійно ставить людину перед вибором правильних рішень і дій, і тільки виховання на принципах дотримання закону веде до утвердження високих етичних та моральних цінностей.

Академічна доброчесність – вищий щабель реалізації цих якостей. Вища школа – це своєрідна модель суспільства [1, с.98]. Як правило, здобувачі освіти – дорослі, сформовані особистості, здатні аналізувати та обирати життєві пріоритети та надалі впроваджувати їх в різних сферах в якості представників національної еліти. Тому, навчання в університетах з дотриманням високих морально-етичних норм – шлях до формування правильного світогляду, відчуття відповідальності за збереження та передачу системи правильних життєвих цінностей наступним поколінням та підвищення авторитету України в світі.

За твердженням Б. Кларка, академічна доброчесність забезпечується професійною поведінкою у сфері викладання, управлінської діяльності та дослідницької роботи [1, с.12].

Помилково задалегідь чекати від абсолютно всіх учасників навчально-педагогічного процесу слідування принципам академічної доброчесності, проте можливо зробити ці принципи умовою для навчання чи роботи у навчальних закладах. Стосовно сфери викладання відображенням академічної доброчесності може бути рівень знань студентів з кожного предмету, оскільки цей показник характеризує як педагогічні якості викладача, так і старання тих, хто навчається. Поверхневе відношення до навчання чи

викладання нівелює сподівання держави отримати спеціалістів у різних галузях та компрометує освітні заклади України загалом. Управлінська діяльність оцінюється показниками ефективності роботи різних підрозділів. Академічна доброчесність у цьому випадку реалізується через організаторські та особисті якості керівника, вміння створити атмосферу співпраці та взаємодопомоги, дотримання принципів справедливості. Зберігає актуальність вислів Е.Рузвельт: «Справедливість не може бути однобокою, вона стосується обох сторін»[1, с.100].

У дослідницькій роботі прикладом порушення принципів академічної доброчесності є плагіат. Часто випадки плагіату викриваються при виконанні дисертаційних робіт для здобуття наукових ступенів. Згідно з законом України «Про освіту» (п.4, статті 42) академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [2, с. 42]. Розрізняють три основні типи плагіату:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відома) та оприлюднення її під своїм іменем.
2. Представлення суміші власних та запозичених в інших аргументів без належного цитування джерел.
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на оригінального автора або видавця.

Засобами, направленими на відновлення принципів академічної доброчесності можуть бути напрацювання запозичені в університеті Джорджа Вашингтона (США) [1, с.67]. Зокрема, для оптимізації навчально-педагогічного процесу рекомендовано:

- створення кодексу поведінки здобувачів;
- впровадження в користування довідника прав та обов'язків студентів та викладачів;
- створення Ради академічної чесності.

Для покращення управлінських якостей керівникам можливо рекомендувати курси управління персоналом та психологічні тренінги. Для зменшення випадків академічного плагіату корисно забезпечити науковців методичними рекомендаціями щодо правильного використання та посилання на результати досліджень інших авторів, а також ознайомити з методами адміністративної та кримінальної відповідальності за незаконне використання та привласнення результатів чужої праці. З цією ж метою доцільно активно використовувати автоматичні системи визначення плагіату в електронних

документах. Дієвим механізмом антиплагіату є створення електронних архівів інтелектуальних продуктів науковців університетів [3, с.3].

Таким чином, для контролю слідування морально-етичним нормам при освітніх закладах рекомендовано створити окремі підрозділи перевірки та моніторингу відповідності учасників освітнього процесу принципам академічної доброчесності для підвищення авторитету та престижу національної системи освіти.

Список використаних джерел:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.
2. Законодавчий акт: Верховна Рада України. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, No 38-39, ст. 380), 2018.
3. Киричок І. В., Павленко Т. Б. Місія вузівської бібліотеки у сприянні академічній доброчесності [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://conf.nlu.edu.ua/bis-2016/paper/viewFile/3913/600>.